

Nome Venstre -

Innspill til Bærekraftige Telemark – Regional planstrategi 2016-2020.

Nome Venstre vil at følgende blir tatt med i Regional planstrategi for 2016-2020

1. **Det arbeides for at Telemarkskanalen vernes og bevares for etterselektene og at det blir iverksatt arbeid for å søke UNESCO om nominasjon av Telemarkskanalen som et kombinert kultur- og naturarvsted i Verdensarven.**

Høstens avisoppslag, med forslag om stenging av Telemarkskanalen fikk stor oppmerksomhet både lokalt, regionalt og nasjonalt. Forslaget viser at det er behov for å utarbeide en langsiktig strategi rundt drift og utvikling av et Norges mest kjente reisemål og kulturarv.

Telemarkskanalen er ikke bare et unikt kulturminne, men binder sammen fylket geografisk og strekker seg gjennom et landskap med en helt spesiell natur som har fått alt for liten oppmerksomhet.

Telemarkskanalen knytter sammen vannveier som har vært brukt i århundrer. En av Norges eldste eksport produkter, brynestein fra Eidsborg, ble fraktet på treprammer ned Vestvatna (Bandak, Kviteseidfjorden og Flåvatn). Senere ble trelast en viktig handelsvare. Tømmer fra Vest- Telemark ble fløtet ned vannveien. Sommeren 1852 ble første dampskip for gods, dyr- og mennesker satt i trafikk på Vestvatna. Da kanalanleggene stod ferdig i 1852 ble vannveien også en viktig ferdselsåre mellom øst- og vest Norge. Det tok ikke lang tid før de første turistene oppdaget det unike landskapet og Telemark ble et attraktivt reisemål. Gjennom Telemarkskanalen 18 slusekammer løftes reisende 72 meter fra Skien- til Flåvatn i Nome kommune. Herfra reiser fjellsidene seg opp på begge sider inn en unik bekkekløft system, dannet av enorme naturkrefter, som går helt opp til Hardangervidda. Fra kanalens øverste brygge på Dalen går bekkekløften opp langs Tokkeåi til Vinje. I denne bekkekløften, som fremdeles ikke er tilstrekkelig undersøkt, er det registrert over 30 ulike rødlistearter og den er karakterisert å ha verdi 6, i internasjonal verdi.

I Vestvatna så finnes det fremdeles en helt unik storørretstamme hvis genetikk ikke er påvirket av utsetting og kultivering. Storørretstammen er i dag sterkt truet. Hovedårsak er tidligere overbeskatning og påvirkning av kraftproduksjon. Innsekt- og fuglelivet langs kanalen er fremdeles lite undersøkt. Her finnes blant annet en liten, men livskraftig bestand av Apollosommerfuglen som ble fredet i Norge i 1989. I de bratte sydvendte liene finner en også alle Norges spettearter samlet. I dag kommer det både amatør- og profesjonelle fotografer fra hele Europa til Skafså for å fotografere rovfugl i en unik vakker og til dels urørt natur. Botanikk interesserte har spesielt mye å glede seg over. De varme sydvendte liene har en variert og rik blomster flora. I de nordvendte liene og i fuktige bekkekløfter finner en mange til dels svær sjeldne mose, sopp og lav arter.

Telemarkskanalen er så mye mer enn en kulturhistorisk opplevelse. De biologiske verdiene, som fremdeles finnes i området, er borte fra mange andre steder i landet og i resten av Europa. Storørretstammen er vi kanskje aleine om i verden. Ved å bevare, øke kunnskapen, og presentere det rike naturmangfoldet som finnes, tilføres Telemarkskanalen en ny dimensjon som ikke er utnyttet.

2. Fokus på klimaendringer er viktig, men en må ikke glemme naturmangfold.

Nome Venstre registrerer at det foreslås utarbeidet en ny regionalplan for klima. Vi støtter at det utarbeides en plan for å forebygge skade og styrket beredskap forårsaket av klimaendringer.

Nome Venstre har konkrete forslag til tiltak.

For å styrke beredskapen foreslår vi at:

- Vannstand målinger i regulerte magasin bør gjøres tilgjengelig i sanntid på nett. (kommentar: dette kan ha innvirkning på kraftprisen og er sensitiv informasjon for kraftprodusentene, men ønsket informasjon fra forbrukerne sammen med forventet soltid og vind i fornybarandelen av kraft)

- at vannføringsmålinger i større elver gjøres tilgjengelig i sanntid på nett.

Vannmåling historikk må gjøres enklere tilgjengelig enn den som finnes på sildre.nve.no i dag.

3. Nome Venstre savner en plan for bevaring av artsmangfold

Fremtredende populasjonsforskere hevder at vi står ovenfor verdens 6. masseutryddelse av arter. Den er forårsaket av menneskelig aktivitet. Disse er:

- overbeskatning
- habitatsendringer og habitatsfragmentering

- introduksjon/innføring av fremmede arter
- Konsekvens av 1-3. Forsvinner/innføres en art, så påvirker det andre arter etc.

Artsmangfoldet i Telemark er allerede sterkt påvirket av menneskelig aktivitet. Mink har lenge vært en fremmed art i norsk fauna etter å ha rømt fra minkfarmer. Canadagåsa har blitt tallrik over hele landet etter at den ble satt ut i områder rundt Oslo. Brunsneglen har blitt en lite velkommen art i mange hager. Med giftsprøyting og planting av Lupiner i veikanter har det offentlige aktivt bidratt til endring av artsamangfold. I Telemarkskanalen utgjør spredning av gjedde en trussel mot artsamangfoldet i Vestvanta. Det er ikke kjent om det er utarbeidet en risiko vurdering (ROS-analyse) for hvilken trussel spredning av fremmede arter utgjør for eksisterende artsamangfold. Fylkesmannen i Telemark innstilte seinest i år (2016) på å fjerne fiskesperra i kanalen, som forhindrer spredning av gjedde og suter til Vestvatna. Klima- og miljødirektoratet gikk imot fylkesmannens innstilling og saken er nå til behandling. Status for storørretstammene i Telemark er dessverre mer enn dystre. Noen stammer er antagelig utryddet, noen er sårbare, og flere er sterkt truet. Ålen, som tidligere var vanlig i Telemarkskanalen og områdene rundt er så godt som borte. Det er viktig å redusere utslipp av klimagasser. Men, ved kun å fokusere på klimaendringer og utelate fokus på naturmangfold, blir det vanskelig å nå overordnet målsetting om et bærekraftig Telemark.

Oppsummering:

Det bør fremmes en søknad for at Telemarkskanalen, med sin unike kulturhistorie og rike naturmangfold, blir en del av UNESCOs verdensarvliste. Det bør prioriteres inn i Regional planstrategi for 2016-2020.

Telemarkskanalen kulturhistoriske verdi er godt kjent, men det unike naturmangfoldet som eksisterer rundt kanalen, er mindre kjent.

Nome Venstre mener at Telemarkskanalen best fremmes som kandidat til UNESCOs liste over verdens kultur- og naturarvsteder ved å fremheve både kultur- og naturverdiene.

En regionalplan for klima må en ha fokus på forbedret beredskap i forbindelse med ekstremvær, snøsmelting og flom.

Telemark har store naturverdier som må bevares. En klima- og energiplan bør suppleres med en plan for å bevare artsamangfoldet i fylket.

Kontaktpersoner:

Bjørn Olav Haukelidsæter (bohaukel@gmail.com) mob. 992 61 397

Olav Vea Gustavsen (olavg2007@gmail.com) mob. 911 78 315